

XÃ HỘI HỌC, VŨ KHÍ SẮC BÉN TRÊN TRẬN ĐỊA TƯ TƯỞNG

VŨ KHIÊU

Thời đại chúng ta chứng kiến cuộc đấu tranh giai cấp lớn nhất trong lịch sử.

Một bên là chủ nghĩa xã hội ngày một lớn mạnh với ba dòng thác cách mạng đang cuộn cuộn dâng lên. Một bên là chủ nghĩa tư bản đang giãy giụa trước sự diệt vong và cố kéo dài kiếp sống bằng những hành vi điên cuồng và tàn bạo nhất.

Cuộc chiến đấu ác liệt đang diễn ra trên phạm vi toàn thế giới và trong mỗi nước với nhiều hình thức khác nhau, trên các lĩnh vực : kinh tế, chính trị, tư tưởng và văn hóa.

Đấu tranh tư tưởng là một bộ phận của cuộc đấu tranh toàn diện đó. Nó vừa là sự phản ánh, vừa là sự bổ sung cho cuộc đấu tranh trên lĩnh vực kinh tế và chính trị.

Dưới ảnh hưởng của Cách mạng Tháng Mười, nhất là với chiến thắng vĩ đại của Liên Xô chống phát xít, một loạt nước đã thoát khỏi ách thuộc địa và tiến về phía trước. Lịch sử đặt ra trước mắt họ như sự lựa chọn : chủ nghĩa xã hội hay chủ nghĩa tư bản ? Trên mảnh đất của họ đang diễn ra sự tranh chấp gay gắt giữa hai con đường, giữa hai hệ tư tưởng, giữa hai lối sống.

Mặt trời của chủ nghĩa xã hội đang rọi soi vào con đường dẫn nhân loại đến ngày mai *tự do và hạnh phúc*. Nhưng khói đen của chủ nghĩa tư bản còn dày đặc ở nơi này, nơi khác, tiếp tục che mờ chân lý và chính nghĩa, tiếp tục cầm tù, mê hoặc và hủy diệt những nạn nhân của nó.

Thất bại thảm hại trên đất nước Việt Nam, đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai, đại biểu cho thế lực đen tối nhất của chủ nghĩa tư bản hiện đại, vẫn nuôi ảo vọng phục hồi. Cuộc tấn công từ lĩnh vực quân sự đã chuyển sang các lĩnh vực kinh tế, chính trị, tư tưởng và văn hóa nhằm phá hoại sự nghiệp xã hội chủ nghĩa của chúng ta.

Lợi dụng những khó khăn chồng chất của chúng ta do hậu quả của chiến tranh, do tổn thất bởi thiên tai và dịch họa, chúng đã dùng mọi thủ đoạn quỷ quyệt và tinh vi lôi kéo những phần tử xấu, kích động những kẻ hoang mang, đầu độc tư tưởng và tâm hồn những người chậm tiến. Chúng đang hí hửng trước những hiện tượng tiêu cực đang lan tràn ở ngoài xã hội và xâm nhập vào hàng ngũ chúng ta.

Đừng vội vui mừng! Chúng ta đầy tinh thần lạc quan đứng trước những hiện tượng tiêu cực ấy, bởi chúng ta thấy rõ sự xuất hiện và sự diệt vong của chúng là tất yếu. Chúng ta có đầy đủ sức mạnh để sẽ xóa bỏ chúng như nhổ đi những cỏ dại vậy.

Đại hội lần thứ V của Đảng đã cung cấp cho chúng ta những vũ khí sắc bén trên trận địa này. Đại hội đã phân tích sâu sắc nguồn gốc của những hiện tượng tiêu cực, chỉ ra những thiếu sót của chúng ta và đặt toàn bộ công tác tư tưởng trên cơ sở khoa học.

Đội ngũ khoa học, trước hết là xã hội học, xác định vinh dự của mình là những chiến sĩ trên trận địa tư tưởng của Đảng, kiên quyết phấn đấu để góp phần nhỏ bé của mình vào cuộc chiến đấu “ta nhất định thắng, địch nhất định thua” đang diễn ra trong nước ta và trên phạm vi toàn thế giới.

Vũ khí cuối cùng và nguy hiểm nhất mà kẻ địch đang tung ra trên khắp trận địa tư tưởng của nó là *chiến tranh tâm lý*.

Chiến tranh tâm lý là chỗ mạnh tạm thời và chỗ yếu căn bản của chủ nghĩa đế quốc. Đó là một thứ vũ khí phản chủ. Nó cuối cùng sẽ quay lại đâm vào cổ chính kẻ đã tạo ra nó.

Khi mà hệ tư tưởng tư sản đã ngày một thối nát và sụp đổ trước sự thức tỉnh của nhân loại thì giai cấp tư sản cuồng quít tuyên truyền cho sự giải thể của mọi hệ tư tưởng, nêu lên cái chết của cả thượng đế và con người ở thời đại chúng ta.

Con người chỉ là một động vật! Hãy thỏa mãn mọi nhu cầu thú tính ở con người!

Con người là một nhân ví, một cá nhân riêng lẻ, chẳng có xã hội, đạo đức và tình nghĩa chi cả! Hãy sống cho cá nhân mình!

Con người là một chiến hữu chỉ tồn tại “ở lúc này, ở nơi đây”, chẳng cần biết đến tương lai và quá khứ, chẳng cần nghĩ đến dân tộc và loài người!

Từ chủ nghĩa thực dụng đến chủ nghĩa hiện sinh, từ chủ nghĩa thực chứng đến chủ nghĩa cấu trúc, từ âm nhạc kích động đến tiểu thuyết vắng bóng con người, cái vực thẳm của chủ nghĩa cá nhân tư sản đã từ bao lâu nay cứ như thế cuốn hút và chôn vùi bao nhiêu số phận của những kẻ đã tách mình ra khỏi xã hội và chân lý!

Tại miền Nam Việt Nam, khi chủ nghĩa “duy linh nhân vị” và ảo vọng về một “chủ nghĩa quốc gia” đã tan thành mây khói thì một không khí thất vọng chán chường đã tràn ngập trong các tầng lớp trước đây còn mơ hồ gửi niềm tin vào kẻ cướp nước và bán nước. Hoàn cảnh này là miếng đất thuận lợi cho kẻ địch chuyển cuộc tấn công của nó từ lĩnh vực *hệ tư tưởng* sang lĩnh vực *ý thức hàng ngày*.

Mọi thủ đoạn của *tâm lý chiến* đã được sử dụng để che mờ nhận thức, xóa bỏ niềm tin, khơi dậy những tình cảm yếu hèn, kích động những ham mê xác thịt.

Hãy sống gấp đi, sống hôm nay không cần biết có ngày mai, bởi tất cả đều phi lý! Dù Tổ quốc còn hay mất, dù đồng bào vui khổ, dù cuộc đời vinh hay nhục: tất cả đều như nhau!

Làm tay sai cho giặc, quay lại chém giết đồng bào thì cũng chẳng sao, miễn có tiền để thỏa mãn thú tính!

Rượu mạnh và gái điếm, ma túy và bệnh tật, cuộc sống đồi trụy ấy đã hủy hoại cả tâm hồn và thể xác của bao con người đáng lẽ tốt đẹp. Đó là tác hại của tâm lý chiến dưới thời thực dân mới của Mỹ ở miền Nam.

Ngày nay, đất nước được hoàn toàn giải phóng, đang đi vào xây dựng chủ nghĩa xã hội. Sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước đã hoàn thành. chúng ta đi vào giai đoạn mới của cách mạng với hai nhiệm vụ chiến lược mới là : xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ tổ quốc.

Chúng ta thực hiện hai nhiệm vụ trên trong hoàn cảnh đế quốc Mỹ, bọn bành trướng Bắc Kinh cùng bè lũ phản động thế giới đang tìm mọi cách phá hoại ta về nhiều mặt. Trên trận địa tư tưởng chúng tiếp tục dùng vũ khí tâm lý chiến để tấn công vào tư tưởng, tình cảm và ý chí cách mạng của nhân dân ta.

Sau ba mươi năm chiến tranh, nhân dân ta xây dựng lại cuộc sống hòa bình trong toàn bộ xã hội và ở mỗi gia đình. Nhu cầu thiết yếu của đời sống không ngừng tăng lên trong khi trình độ sản Xuất còn quá thấp. Các mặt ăn, mặc, ở, đi lại chưa được cải thiện bao nhiêu.

Không thấy hết những khó khăn ấy trong buổi đầu của thời kỳ quá độ, nhiều người sinh ra dao động, bi quan, quay về lo lắng cho bản thân mình và dần dần đi tới những ý nghĩ và việc làm tiêu cực. Buôn lậu, ăn cắp, tham ô, móc ngoặc đã dẫn đến sự giàu có và xa phí ở một số ít người bên cạnh cuộc sống còn thiếu thốn của cả nước.

Kẻ địch đã kịp thời lợi dụng tình hình này để lôi kéo những phần tử sa sút và thoái hóa. Tuyên truyền cho lối sống vật chất trong xã hội tư sản bằng sách báo, tranh ảnh qua thư từ, hàng hóa của kiều bào gửi về nước, chúng đã làm cho nhiều người chán nản và sốt ruột trước những khó khăn hằng ngày. Chúng làm giảm sút niềm tin ở họ, biến họ thành những người chỉ biết lấy đồng tiền làm giá trị cao nhất. Họ dùng đồng tiền để ăn ngon, mặc đẹp. Họ vì đồng tiền mà làm mọi việc phi pháp, giẫm đạp lên cả danh dự của con người. Họ sẵn sàng lừa dối tình yêu, coi rẻ tình bạn, gây thiệt hại cho Đảng và Nhà nước.

Tâm lý chiến của địch thường hướng vào những con người thiếu suy nghĩ và sống theo bản năng như thế để tung ra các thủ đoạn lừa bịp.

Trước hết, chúng lợi dụng trình độ mê tín của quần chúng. Mê tín là sự tương phản của trí tuệ và khoa học. Khi quần chúng chưa nhận thức được những nguyên nhân tự nhiên và xã hội đang hằng ngày tác động đến cuộc sống của con người thì họ tìm lời giải đáp từ những lực lượng thần bí. Những tổn thất trong chiến tranh, những may rủi xảy ra hằng ngày: sự đột xuất của bệnh tật và chết chóc, những khó khăn trong đời sống, những va vấp trong quan hệ xã hội thường là những chuyện thường gây ra mê tín. Lo sợ trước những cái bất ngờ, cầu mong được may mắn và hạnh phúc, họ đặt niềm tin vào những thần, thánh, phật, tiên, ma quỷ... Tìm đến các chùa đền để cúng lễ, hỏi han thầy số, thầy tướng, thầy bói về số phận, con người dần không tin vào lẽ phải và bản thân mình nữa.

Trong hoàn cảnh này kẻ địch thường thông qua những người làm nghề mê tín là những phần tử phản động trong các tôn giáo, làm cho quần chúng mất niềm tin đối với chế độ, với Đảng và Nhà nước để dẫn họ đến những ý nghĩ và hành động sai lầm.

Chế độ mới không thể trong chốc lát xóa bỏ ngay được những tàn dư xấu xa của xã hội cũ. Bao phong tục tập quán lỗi thời còn tồn tại. Thành kiến tôn giáo, dân tộc, địa phương vẫn sâu đậm ở một số tầng lớp... Óc thiên cận và hẹp hòi, thói quen vô chính phủ và vô kỷ luật còn dai dẳng ở những người sản xuất nhỏ. Tinh hiếu danh, hám vị, thái độ cửa quyền, đầu óc quan liêu chưa phải đã mất đi cùng với chế độ phong kiến.

Tình hình đó là miếng đất thuận lợi để tâm lý chiến của địch kích động những tình cảm nhỏ nhen như cục bộ, địa phương, bè phái, bất mãn, làm giảm sút niềm tin và nhiệt tình của nhân dân và cán bộ trước sự nghiệp cách mạng.

Sách báo, phim ảnh, âm nhạc, truyền thanh đã hằng ngày liên tục tác động vào nhân dân ta để từng bước từng bước xâm nhập

ý nghĩ và tình cảm của họ. Hàng chục đài phát thanh hàng ngày chĩa vào Việt Nam để tung ra những tin tức vu cáo, xuyên tạc, bịa đặt.

Chúng làm đảo lộn trắng đen, thật giả, đúng sai. Đế quốc Mỹ, kẻ đã gây bao tội ác với nhân dân ta và nhân dân thế giới, đã tự coi mình là “kẻ bảo vệ nhân quyền”. Bọn bá quyền và bành trướng Bắc Kinh trong khi phá hoại cách mạng thế giới và xâm lược các nước láng giềng lại to tiếng chống “bá quyền và xâm lược”! Bọn diệt chủng Pôn Pốt, kẻ đã giết hại ba triệu người và hành hạ bốn triệu người của Campuchia, lại được coi như người đại diện “chân chính” của nước này!

Kẻ địch biết rằng, với tâm lý chiến, một sự bịa đặt được lặp lại nhiều lần sẽ dần dần được coi như một “sự thật”. Chúng cũng tin rằng những người hằng ngày bị đầu độc bởi tâm lý chiến sẽ dần dần biến chất đi và ít ra cũng trở thành những cái loa vô ý thức cho những luận điệu phản tuyên truyền của chúng.

Ngày nay hoạt động tâm lý chiến của địch đang phát triển rộng khắp trên thế giới và đã đóng góp nhiều cho việc thực hiện những âm mưu hiểm độc của chủ nghĩa đế quốc.

Tuy nhiên, tâm lý chiến chỉ là toàn bộ những hoạt động xảo trá lừa bịp của con quỷ giấu mặt là chủ nghĩa đế quốc. Nó hoàn toàn đối lập với nhận thức đúng đắn và lý tưởng cao đẹp của con người.

Chân lý thuộc về chúng ta. Nó luôn luôn rọi soi vào tương lai rực rỡ của chủ nghĩa cộng sản và luôn luôn vạch ra sự suy sụp không thể cứu vãn được của chủ nghĩa đế quốc. Vì lẽ đó, chủ nghĩa đế quốc sợ chân lý như loài cú sợ ánh sáng mặt trời.

Tâm lý chiến là thứ màn đêm trong đó chủ nghĩa đế quốc tiến hành những hoạt động gian trá và xấu xa nhất. Nó không dám đương đầu với chính nghĩa, mà chỉ len lỏi tấn công vào bản năng thú tính của con người. Nó không dám tìm đến lý trí của

con người, mà chỉ dám khơi động những tình cảm yêu đời. Nó không dám nhìn thẳng vào tương lai, mà chỉ dừng lại ở những sự kiện trước mắt.

Vì những lẽ trên, hiệu quả của tâm lý chiến chỉ là tạm thời. Thời đại chúng ta đang mở ra sự giải phóng toàn diện của con người. Khi chủ nghĩa Mác - Lênin đã thực sự trở thành hệ tư tưởng của nhân dân thì mọi tà đạo của tâm lý chiến sẽ hoàn toàn sụp đổ dưới gót chân của họ.

Chúng ta phê phán *âm lý chiến* của địch không có nghĩa là chúng ta coi thường tâm lý học, và không sử dụng nó trong công tác giáo dục tư tưởng của ta.

Suốt quá trình hoạt động của mình, Đảng ta luôn luôn nghiên cứu và theo dõi những diễn biến tâm lý của quần chúng và sử dụng những biện pháp thích hợp nhất để giáo dục quần chúng. Đảng xây dựng cho quần chúng những tình cảm tốt đẹp nhất đối với tổ quốc và đồng bào, gắn liền chủ nghĩa yêu nước với chủ nghĩa quốc tế vô sản, cổ vũ những hoạt động anh hùng, đấu tranh cho độc lập và tự do. Đảng đã tích lũy những linh nghiệm cực kỳ phong phú trong công tác tuyên truyền và cổ động quần chúng.

Để phát động đấu tranh, Đảng đã vạch cho quần chúng thấy rõ tội ác ghê gớm của bọn đế quốc và phong kiến, đề vùng lên đánh đổ chúng.

Bằng những tấm gương “người tốt việc tốt” trong chiến đấu, bằng những sự tích anh hùng của ông cha, Đảng luôn luôn đề cao truyền thống tốt đẹp của dân tộc, nâng cao lòng tự hào và ý chí của mỗi người trước trách nhiệm lịch sử.

Đảng đặc biệt quan tâm sử dụng các hình thức thông tin báo chí, văn học - nghệ thuật nhằm thường xuyên nuôi dưỡng ở mọi người những tư tưởng lớn, tình cảm lớn của thời đại và dân tộc.

Tất cả những việc làm trên đã tác động mạnh mẽ vào tâm lý của nhân dân, nhằm xây dựng những con người kiêu mới trong chiến đấu và lao động.

Tuy nhiên, phương pháp giáo dục trên đây của Đảng hoàn toàn khác hẳn tâm lý chiến của địch. Giáo dục của ta khơi dậy những phẩm chất tốt đẹp của mọi người, và hướng họ vào những mục tiêu cao cả của nhân loại. Tâm lý chiến của địch, ngược lại, hạ thấp con người xuống một cuộc sống tầm thường, ích kỷ, đối lập với xã hội, với danh dự và lẽ phải.

Ngày nay, chúng ta bước vào giai đoạn mới của cách mạng với những nhiệm vụ mới và khó khăn mới. Những hình thức và biện pháp cũ trong công tác tuyên truyền không còn đủ nữa. Quân chúng trưởng thành đòi hỏi công tác tư tưởng phải đi vào chiều sâu. Nếu như chưa hiểu được sâu sắc ý nghĩa và mục tiêu của nhiệm vụ cách mạng thì nhất định quân chúng không thể hoàn thành một cách hăng say và tự giác.

“Công tác tư tưởng là phải xây dựng cho toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta ý chí kiên cường, quyết tâm sắt đá và trình độ hiểu biết cần thiết để làm cả hai nhiệm vụ chiến lược: xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc”⁽¹⁾

Muốn như thế, phải làm cho mọi người vừa nắm vững lý luận, vừa hiểu rõ thực tiễn.

Đường lối cách mạng của Đảng là sự vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào thực tiễn phong phú của cách mạng Việt Nam. Muốn hiểu được sâu sắc đường lối của Đảng, phải có một trình độ nhất định về kiến thức Mác - Lênin. Khoa học xã hội, nhất là xã hội học, dưới ánh sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin, phải làm sáng tỏ một cách sâu sắc và khoa học mọi nhiệm vụ chính của Đảng.

Thế nào là làm chủ tập thể? Không thể hiểu nó như một điều gì xa xôi khó thực hiện. Cũng không thể hiểu nó một cách tầm thường như kiểu dân chủ nội bộ. Nếu như không vận dụng chủ.

⁽¹⁾ Báo cáo xây dựng Đảng, đã dẫn trên.

Nghĩa Mác - Lênin để tìm hiểu lịch sử hình thành và phát triển, tha hóa và giải phóng của con người xã hội, thì không thể thấy hết được vị trí và vai trò, vinh dự và trách nhiệm của con người *làm chủ tập thể*.

Hiểu như thế nào về mối quan hệ giữa “nắm vững chuyên chính vô sản, phát huy quyền làm chủ lập thể của nhân dân” và “đồng thời tiến hành ba cuộc cách mạng”? Hiểu như thế nào về mối quan hệ giữa Đảng lãnh đạo, nhân dân làm chủ, Nhà nước quản lý trong cơ chế của chúng ta hiện nay? Tất cả những điều trên đòi hỏi khoa học xã hội, trước hết là xã hội học, phải phân tích được sâu sắc, trình bày được sáng sủa để mọi người thấy rõ đó là chân lý của thời đại, là lẽ sống của chúng ta, là con đường dẫn đến phồn vinh của đất nước và hạnh phúc của mỗi con người. Chỉ như thế, mới củng cố được niềm tin, mới phát động được quần chúng hăng say hoàn thành nhiệm vụ.

Chính với tinh thần trên, Đảng nhấn mạnh “phải nâng cao hơn nữa vị trí của môn học chính trị, học chủ nghĩa Mác - Lênin, học đường lối của Đảng”⁽²⁾.

Nắm vững lý luận phải đi đôi với hiểu rõ thực tế. Hiểu rõ thực tế là điều kiện quan trọng bậc nhất của đấu tranh tư tưởng. Nhưng hiểu rõ thực tế lại là một vấn đề rất khó khăn, phải được giải quyết trên cơ sở xã hội học.

Xã hội học chính là khoa học để nắm thực tế. Từ phân tích những hiện tượng sinh động ngoài cuộc sống, xã hội học nêu lên bản chất, quy luật của toàn thể xã hội và của từng đơn vị cấu thành.

Xã hội học phải cung cấp tình hình cụ thể của các tầng lớp nhân dân trong chiến đấu, lao động, sinh hoạt, phân tích những diễn biến tư tưởng và tâm lý của những tầng lớp ấy. Có như thế,

---

⁽²⁾ Báo cáo *Xây dựng Đảng*, đã dẫn

công tác tư tưởng mới sát hợp với đối tượng, mới đi sâu vào đời sống tinh thần của mọi người, mới từ đó thức tỉnh, cổ vũ và nâng cao họ lên.

Xã hội học phải tìm hiểu được tính hiệu quả của các biện pháp và phương tiện của công tác tư tưởng, phải đánh giá được tác dụng cụ thể của sách báo, sân khấu, điện ảnh, vô tuyến truyền hình phát thanh để không ngừng hoàn thiện những hoạt động ấy.

Xã hội học phải nắm vững tình hình diễn biến của dư luận xã hội, phân tích được chiều hướng sai, đúng của dư luận để kịp thời giáo dục dư luận. Dư luận phải trở thành một sức mạnh to lớn của quần chúng, nhằm thực hiện đường lối của Đảng, bảo vệ nhân phẩm, đề cao chính nghĩa, lên án mọi hiện tượng tiêu cực ngoài xã hội và đập tan mọi hoạt động tâm lý chiến của địch.

Chỉ có như thế xã hội học mới trở thành vũ khí sắc bén trên trận địa tư tưởng.